

a gesztus örök zeneiséget helyezi vissza ősi jogaiba. Chanter-danser: ez a két művészet volt eredetileg az opera őstalaja, amely most a néptől megőrizve, újra felszínre kerül. Nemcsak a tánckar táncol. A legmagasabb szellemi értelemben az énekes minden mozdulata, egész teste annak a ritmusnak a kifejezője, ami a zenében él és benne őlt plasztikus alakot. Ebből a mozgásvonalból folyik a cselekmény vonalának, a szereplő egyéneknek, sorsoknak megértése.

Kodály művében újraéled Schütz, Händel, Bach korszakának hitvallása, amely szerint igazi művész az, aki mindenkitől ismert, egyszerű motívumokból művészi képet tud előállítani. A németalföldi misék vezető szövegei igen gyakran egyszerű népdalok, a XV. század kórusirodalma iskolapéldája annak, hogyan lehet népies ízlést a legmagasabb művészettel egyesíteni. Kodály zenéjének klasszikus idealizáló szelleme a népiéből az örök emberit a maga egyetemességében emeli eszményi magaslatra. Ez a vonás az, amely átvezet fejtegetéseink legutolsó céljához, az opera lényegének megállapításához.

Bármely operatípust veszünk szemügyre, legkiválóbb termékeiben mindenütt megtaláljuk a szöveg és zene azon párhuzamát, amely szerint a szöveg tápot ad és megfelel a zene sajátos céljainak. A zenedráma elsősorban egy benső érzelmi dráma, amely a fogalmak világát csak érzelmi oldaláról tudja magába szívni. A drámai cselekmény tehát itt teljesen más értelmet nyer, mint a szódrámában. Az operában ez a cselekmény csak a lelki fejlődés állapotában, lelki visszhangjában nyer jelentőséget. A zene feltornozza az érzelmek hullámaikat, anélkül hogy sokszor magát a külső történést figyelembe venné. Az egyes operatípusok ezt legtöbbször a prózára, vagy a recitativora bízták, hogy annál gyorsabban visszatérhessenek a tisztán zeneihez. Ezek a részek mindig stílusatlanok az operában, ha az tényleg opera akar lenni. A beszélt nyelv önállóságának elismerése nincs helyén az operában, ahol a zenei nyelvvel szemben feltétlenül alacsonyabbrendű.

A modern opera problémái tehát végeredményben az opera örök lényege körül forognak. A ma mesterei új formában, új kifejező eszközökkel, de újra visszatérnek oda, ahol az örök emberit a legtisztább ábrázolásban kapják: a néphez és az antik eszményekhez. Kodály Zoltán ennek a klasszikus, egyetemes szellemnek megfelelően nagy művészi egyéniségével háttérben marad és csak a műre, az egész népének szóló és egész népének lelkét kifejező műre mutat rá: a falu küldi ezt nektek, fogadjátok szeretettel és megértéssel.

Prahács Margit.

Ó, VERS.

*Ó, Vers, ki egykoron
hitem hímes palástja voltál,
ne vádold, hogy ha most
kétségem koldus rongya vagy :
Ledőlt a büszke hegyorom,
embervoltomnak szentelt oltár,
amelyre ékességül fontalak.*

Réz Gyula.